

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันกำลังอยู่ในระหว่างการพัฒนาในทุก ๆ ด้านทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการศึกษา องค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยในการพัฒนา ประเทศให้เจริญก้าวหน้าไปได้ คือ การศึกษา ชวน หลีกภัย (2529 : 1) กล่าวโดยสรุปว่า การศึกษานั้นมีหลายจุดประสงค์แต่ที่สำคัญ คือ การศึกษาช่วยถ่ายทอดวิชาชีพ การสอนวิชาชีพ ในอดีตส่วนใหญ่เป็นการสืบทอดจากคนตระกูลซึ่งก่อให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบในสังคม แต่ ในปัจจุบันสถานศึกษาของรัฐและ เอกชนมีบทบาทที่สร้างอาชีพให้แก่ราษฎร เป็นการผดุงไว้ซึ่ง ความเป็นธรรมและความเสมอภาคเรื่องโอกาสในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของสมาน แสงมะลิ (2529 : 3) ว่า การศึกษานำไปสู่การมีงานทำ อยากรทำงานด้านใดอาชีพใดก็ พยายามหาความรู้ในด้านนั้นอาชีพนั้น การอาชีวศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการประกอบอาชีพ

การอาชีวศึกษาอาจถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน เพราะทุกคนต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ การหาเลี้ยงชีพจำเป็นต้องมีวิชาชีพการศึกษาหาความรู้ความชำนาญเพื่อประกอบอาชีพ เรียกว่า "อาชีวศึกษา" (ศิริชัย ชินะดังกูร, 2525 : 22) คำว่า อาชีพ, อาชีวะ แปลตาม พจนานุกรมบัณฑิตยสถาน หมายถึง การเลี้ยงชีพ การทำมาหากิน ส่วนในรูปศัพท์ภาษาอังกฤษ ตามพจนานุกรมทางการศึกษา (Dictionary of Education) หมายถึง การให้การศึกษา หรือการฝึกอบรมบุคคลเพื่อจะไปประกอบอาชีพ เป้าหมายของการจัดอาชีวศึกษา คือ การทำให้ คนสามารถทำงานได้ และงานนั้น ๆ ต้องเป็นงานที่ต้องฝึกและต้องศึกษา (บุญยศศักดิ์ ใจจงกิจ, 2529 : 29)

การอาชีวศึกษาได้เริ่มครั้งแรก ในแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2479 แทนคำว่า

วิสามัญศึกษาโดยให้ความหมายว่า "อาชีวศึกษา" ได้แก่ การศึกษาวิชาชีพซึ่ง เป็นความรู้ประกอบ อาชีพ (เจริญ สุวโรจน์วงศ์, 2528 : 5) และเมื่อปี พ.ศ. 2484 กระทรวงธรรมการ เปลี่ยนเป็นกระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งกรมอาชีวศึกษารับผิดชอบจัดการอาชีวศึกษาตามพระราชบัญญัติ ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรมเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2484 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2484 จนถึงปัจจุบันนี้

ศิริชัย ชินะตั้งกูร (2525 : 22) กล่าวว่า "การอาชีวศึกษา" ในขณะใดขณะหนึ่ง ย่อมขึ้นอยู่กับพื้นฐานทาง เศรษฐกิจและความเจริญก้าวหน้าของสังคมของประเทศนั้น ๆ สำหรับ ประเทศไทยบทบาทกรมอาชีวศึกษาได้ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2530 - 2534) มีสาระสำคัญในแผนพัฒนาคน สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นให้มีการเร่งรัด พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสาร ทรัพยากรมนุษย์ และการมีงานทำ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนกำลัง คน กรมอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษามีนโยบายที่จะผลิตกำลังคนเข้า สู่ตลาดแรงงาน โดยจัดหาหลักสูตรหลายระดับที่มีลักษณะ เบ็ดเสร็จในตัวเองและต่อเนื่อง ให้ โอกาสผู้เรียนออกไปประกอบอาชีพ (คุรุปริทัศน์, 2531 : 66) เกี่ยวกับเรื่องพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ บรรจง ชูสกุลชาติ (2529 : 19) ได้ให้ความเห็นว่า ทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของ ประเทศชาติ คือ ทรัพยากรมนุษย์ ในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชาตินั้นให้ทัน 3 อย่าง คือ ให้ความรู้ ให้เจตคติที่ดี และให้ทำงานจนเกิดความเชี่ยวชาญในกิจการงานนั้น ๆ การฝึกฝนอบรมให้เรียนกระทำกิจการงานจนเกิดความเชี่ยวชาญในกิจการนั้น ๆ เป็นกิจกรรม สำคัญที่สุดในการให้การศึกษา และจากคตินัยของกรมอาชีวศึกษาที่ว่า "ทักษะเยี่ยม เปี่ยม คุณธรรม ล้ำเลิศวิชา ใช้เวลาให้เกิดคุณ" ได้จัดลำดับความสำคัญไว้แล้วในตัวเองเป็นการ กำหนดรูปแบบและบทบาทของกรมอาชีวศึกษา ซึ่งให้การศึกษาเพื่อการมีอาชีพ

ปัจจุบันการอาชีวศึกษาในประเทศไทยมีความเคลื่อนไหวและได้รับความสนใจยิ่งขึ้น มี ผู้หันเข้ามาเรียนอาชีวศึกษามากขึ้น นอกจากกรมอาชีวศึกษาแล้วยังมีสถาบัน เทคโนโลยีราชมงคล สำนักงานศึกษาเอกชน กรมการฝึกหัดครู กรมสามัญศึกษา กรมศิลปากรและการศึกษานอกโรงเรียน ที่กำลังดำเนินการสอนเกี่ยวกับอาชีวศึกษา วิเวก ปางพหลพิงค์ (2526 : 12) ได้ให้ความเห็น เกี่ยวกับการมีอาชีพว่า

ในการพัฒนาประเทศเราควรมีนโยบายหลักว่า เยาวชนของเราเกิดมาโตขึ้น เมื่อพ้นภาระการศึกษาแล้วจะต้องมีอาชีพ ต้องทำมาหากิน ถ้าเรายึดสิ่งนี้เป็นแม่บท เป็นตัวปรัชญาสำหรับหลักสูตรต่าง ๆ ทุกระดับ เราจะมองเห็นเลยว่าเราควรส่งเสริมการศึกษาอย่างไรที่จะทำให้คนมีอาชีพอย่างหนึ่งอย่างใดตั้งแต่ประถม มัธยมต้น มัธยมปลาย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของอนันต์ กรุแก้ว (2525 : 65) ที่ว่า

การที่ประชาชนมีความตื่นตัวที่จะศึกษาและมีอาชีพเป็นหลักฐานย่อมส่งผลให้เห็นแนวโน้มอนาคตที่ดีของชาติ ทั้งนี้ชาติจะเจริญได้ก็ต้องมีประชากรที่มีคุณภาพ ฉะนั้นการที่จะให้ชาติมีคนที่มีความรู้มากการศึกษาของชาติจะต้องดี นโยบายการศึกษาของชาติจะต้องสอดคล้องกับการพัฒนากำลังคนและการพัฒนาทรัพยากรของชาติในทุก ๆ ด้าน จึงจะทำให้การพัฒนาประเทศชาติสัมฤทธิ์ผลได้ตามเป้าหมาย

จากรายงานการติดตามผลปฏิบัติงานของผู้สำเร็จอาชีวศึกษา ในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา โดยกองแผนงาน กรมอาชีวศึกษา (2531 : 69) ปรากฏว่า ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปกติมีลักษณะที่สำคัญ คือ ศึกษาต่อเป็นส่วนใหญ่ รองลงมา คือ มีงานทำ ไม่มีงานทำ และอื่น ๆ ตามลำดับ สาเหตุศึกษาต่อส่วนใหญ่เพราะหลักสูตรเอื้ออำนวยให้เรียนต่อในระดับสูง โดยเฉพาะหลักสูตร ปวช. เมื่อจบ ปวส. และ ปวท. จึงหางานทำ กลุ่มผู้มีงานทำแบ่งสภาพการจ้างงาน 3 อย่าง คือ หน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชนและประกอบธุรกิจส่วนตัว ส่วนน้อยที่ทำงานราชการเนื่องจากมาตรการควบคุมกำลังคนของรัฐบาล กำหนดอัตราการเพิ่มกำลังคนไม่เกินร้อยละ 2 ต่อปี ดังนั้นส่วนใหญ่จึงทำงานเอกชนซึ่งรายได้ขึ้นอยู่กับนายจ้างและสถานประกอบการแต่ละแห่งซึ่งจะกำหนดเงินเดือนแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของสถานประกอบการ ความมั่นคงและลักษณะงาน ตลอดจนทักษะความชำนาญของนักศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่า แรงงานระดับ ปวส. กำลังเป็นที่ต้องการของตลาด เนื่องจากแรงงานระดับนี้เป็นแรงงานที่มีความรู้ความสามารถที่จะเข้าทำงานได้ทุกระดับ ประเด็นสำคัญที่สุดของการว่างงาน คือ ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ในเรื่องนี้ ปริยา นวรัตน์ (2530 : 47 - 49) ได้ถอดความของดับบลิว นอร์ตัน กรู๊ป (W. Norton Grubb.1985) ซึ่งมีตอนหนึ่งว่า "สิ่งที่เป็หัวใจของหลักสูตรอาชีวศึกษา คือ การฝึกงาน การฝึกงาน คือ ยุทธศาสตร์ของอาชีวศึกษาที่เหมาะสมที่จะลดการว่างงาน ซึ่งจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมระหว่าง

ความต้องการของตลาดแรงงานและการผลิตกำลังคน" ตรงกับแนวคิดของอนันต์ กรุแก้ว (2525 : 66) ที่เสนอความเห็นต่อการฝึกงานว่า

รัฐเป็นผู้ลงทุนในการจัดการศึกษาเป็นอันมาก ส่วนเอกชนผู้เป็นเจ้าของกิจการ เป็นผู้รับ ผลการศึกษาที่รัฐ เป็นผู้ผลิต แต่ทั้งรัฐบาลและเอกชนไม่ได้มีการวางแผนการศึกษาเพื่อผลิตคนไป ใช้ร่วมกัน ผลกระทบในด้านอาชีพจึงตามมาเป็นอย่างมาก เอกชนควรจะได้เข้ามามีบทบาทช่วย รับภาระในการให้การศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการอาชีวศึกษาที่จะต้องฝึกหัดให้มีการ ฝึกงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้มีงานทำตรง ความรู้ความสามารถที่ได้เรียนมา

ซึ่งอาจสรุปได้ว่า การฝึกงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน จะช่วย ลดปัญหาการว่างงาน

วรรณดา โภษิตชัยวัฒน์ (2530 : 24 - 27) ได้เสนอแนะแนวทางลดปัญหาการ ว่างงานพอสรุปได้ว่า การแก้ไขปัญหาการว่างงานของคนที่มีความรู้จะสำเร็จลุล่วงไปได้ จำเป็น ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจัดกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหานี้ 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายแรก ได้แก่ แรงงานเอง ประกอบด้วยผู้มีการศึกษาระดับอาชีวศึกษาจบออกมาแล้ว ยังหางานทำไม่ได้ ผู้กำลังศึกษาเล่าเรียนและพ่อแม่ผู้ปกครอง ฝ่ายที่สอง คือ ฝ่ายนายจ้าง ได้แก่ นายจ้าง หรือสถานประกอบการ และฝ่ายที่สาม คือ รัฐบาล ได้แก่ คณะรัฐบาล หน่วยงานวางแผนและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งแต่ละฝ่ายจะต้องช่วยกันแก้ปัญหาในส่วนที่ตน เองพอจะทำได้ให้มากที่สุด เพื่อลดความรุนแรงของปัญหาและช่วยให้ผู้รู้มีงานทำเร็วที่สุดดังนี้

1. ฝ่ายแรงงานหรือผู้จบการศึกษาไม่ควรเลือกงาน สถานที่ทำงาน ขวนขวายหา ความรู้พิเศษเพิ่มเติม และสำหรับผู้มีธุรกิจทางครอบครัวแล้วให้ใช้ความรู้ความชำนาญที่ตนมีอยู่ ช่วยปรับปรุงกิจการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำหรับผู้อยู่ในระบบการศึกษา ให้เตรียมตัวให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการ แรงงานของภาคเอกชน โดยหาประสบการณ์ทำงานเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน เท่าที่โอกาสจะ อำนวยให้ได้ หากความรู้พิเศษเพิ่มเติมโดยเฉพาะความรู้พิเศษ ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน เลือกสาขาวิชาเรียนโดยคำนึงถึงประโยชน์จากวิชานั้น คำนึงถึงคุณภาพที่จะได้รับจากการศึกษา

ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ในการทำงาน

2. ฝ่ายนายจ้าง นับเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะรองรับงาน ควรร่วมมือกับราชการในการให้ข้อมูลตามความต้องการกำลังคน เข้าร่วมในวันนัดพบแรงงาน ช่วยนักเรียนนักศึกษาได้เข้าฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ ลดเงื่อนไขหลักประกันในการรับคนเข้าทำงานบ้าง ให้ความร่วมมือแก่ทางราชการในขบวนการจัดหางาน เผยแพร่ข่าวสารและตลาดแรงงาน เป็นต้น

3. ภาครัฐบาล ควรได้ปรับปรุงนโยบายและแผนการให้การศึกษาวางเรื่องบางวิชา และระดับการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ปรับปรุงระบบแนะแนวอาชีพและการศึกษา การจัดหางาน การจัดนัดพบแรงงาน การติดตามผลการปฏิบัติงานและการว่างงานของคนมีความรู้ การปรับปรุงคุณภาพคนให้มีความรู้และความสามารถปฏิบัติงานได้จริง รวมทั้งการฝึกอบรมกำลังคนให้มีระเบียบวินัย ศีลธรรมและจริยธรรม เป็นต้น

ในปัจจุบันภาครัฐบาลและภาคเอกชน เริ่มตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือในการผลิตกำลังคนให้สนองต่อความต้องการของตลาด อุดม วิริยะสิรินันท์ (2530 : 12) ได้ให้ความเห็น เรื่องการจัดการอาชีวศึกษาว่า "ถ้าเปรียบเทียบสถานศึกษาอาชีวศึกษาเป็นโรงงาน นักศึกษาก็จะเป็นดังผลผลิต ซึ่งผู้จัดการศึกษาจะต้องอาศัยความปราณีตบรรจงในการนำขบวนการรูปแบบ และขั้นตอนเข้าไว้ในโรงงาน รวมทั้งจัดสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาด" หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2527 เป็นหลักสูตรหนึ่งของกรมอาชีวศึกษา มุ่งที่จะเตรียมผู้เรียนให้มีความรู้และประสบการณ์ในด้านวิชาชีพ ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริงตามความถนัดของแต่ละบุคคล รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนชวนขวนหาประสบการณ์และความรู้ โดยฝึกงานหรือทำงานตามแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระต่าง ๆ อย่างกว้างขวางด้วยตนเองให้มากที่สุด ระหว่างศึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบอาชีพอยู่แล้วได้ศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ อันจะเป็นผลดีต่อการทำงานในหน้าที่ของตน

เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2526 กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2527 คือ

1. ประเพณีวิชาเกษตรกรรม
2. ประเพณีวิชาคหกรรม
3. ประเพณีวิชาบริหารธุรกิจ
4. ประเพณีวิชาศิลปหัตถกรรม
5. ประเพณีวิชาช่างอุตสาหกรรม

คณะวิชาศิลปประยุกต์ เป็นสาขาหนึ่งในประเพณีวิชาศิลปหัตถกรรม แบ่งย่อยออกเป็น 3 สาขา งาน คือ

1. สาขา งานออกแบบพาณิชย์ศิลป์
2. สาขา งานออกแบบตกแต่ง
3. สาขา งานออกแบบผลิตภัณฑ์

คณะวิชาศิลปประยุกต์ แบ่งหมวดวิชาออกเป็น 4 หมวดวิชา และแต่ละหมวดวิชา มี จำนวนหน่วยกิตดังนี้

1. หมวดวิชาสัมพันธ์ศิลปหัตถกรรม	20 หน่วยกิต
2. หมวดวิชาพื้นฐานศิลปประยุกต์	12 หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเทคโนโลยีทางศิลปประยุกต์	48 หน่วยกิต
4. หมวดวิชาเลือก	8 หน่วยกิต
รวม	88 หน่วยกิต

ในหมวดวิชาเทคโนโลยีทางศิลปประยุกต์แบ่งออกเป็น 3 สาขา งาน และให้เลือกเรียน เพียง 1 สาขา งาน จนจบหลักสูตร ซึ่งในสาขา งานออกแบบพาณิชย์ศิลป์มีรายวิชาครอบคลุม เรื่องการออกแบบพาณิชย์ศิลป์ ออกแบบตกแต่ง ออกแบบผลิตภัณฑ์ เทคนิคการพิมพ์ ศิลปะการถ่ายภาพ ศิลปะการโฆษณา ศิลปะการใช้สี แสง เสียง การสร้างภาพประกอบเรื่อง ภาพล้อ วิทยางานพาณิชย์ศิลป์ ประมาณราคา และการฝึกงาน มีจำนวนหน่วยกิตตามลำดับความสำคัญของสาขา งานรวมทั้งสิ้น 48 หน่วยกิต

ดังนั้นนักศึกษาคณะวิชาศิลปประยุกต์จะเลือกศึกษาในสาขางานที่ถนัด วิชาฝึกงานสาขา ออกแบบพาณิชย์ศิลป์ (สศณ.281) จำนวน 2 หน่วยกิต เป็นการฝึกนอกเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 150 ชั่วโมง ผู้มีสิทธิจะออกฝึกงานได้ต้องผ่านการลงทะเบียนเรียนตามหลักสูตรของวิทยาลัยไม่ต่ำกว่า 2 ภาคเรียน และต้องเป็นผู้ได้รับความยินยอมเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย (หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2527 ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม : 53 - 57)

จะเห็นได้ว่าการฝึกงานเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนวิชาชีพ ซึ่งเป็นการนำหลัก ทฤษฎีของการเรียนการสอนไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในอาชีพของตน (ไพศาล ลินลารัตน์, 2529 : 12) การฝึกงานสาขาออกแบบพาณิชย์ศิลป์ จะช่วยเพิ่มพูนทักษะและ ประสบการณ์ออกแบบพาณิชย์ศิลป์ให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้มีความมั่นใจในวิชาชีพที่เรียน เมื่อ พิจารณาจากรายวิชาและประเภทสถานประกอบการที่นักศึกษาไปฝึกงานจะพบว่า การฝึกงานออก แบบพาณิชย์ศิลป์แตกต่างจากการฝึกงานสาขาอื่นตามลักษณะวิชาชีพที่ต่างกััน และตามเป้าหมาย ของอาชีวศึกษาที่เน้นการฝึกและพัฒนาทักษะความสามารถความเข้าใจ และเจตคติต่อวิชาชีพ รวมทั้งพัฒนานิสัยการทำงาน ความซื่อสัตย์สุจริต ความรู้และข้อมูลที่จำเป็นต่อการทำงานในสาขา วิชาที่ตนศึกษานั้น เพื่อผลผลิต คือ นักศึกษาจะมีคุณภาพและประสิทธิภาพเป็นที่ต้องการของตลาด แรงงาน ในเมื่อการฝึกงานเป็นหัวใจของหลักสูตรอาชีวศึกษา น่าจะเป็นไปได้ที่จะอาศัยการฝึกงาน ศึกษาสภาพความต้องการที่แท้จริงของผู้ประกอบการ แต่ผลที่ปรากฏในความเป็นจริงนั้น การฝึกงาน กลับสร้างปัญหาอย่างยิ่งต่อทุกฝ่ายตั้งแต่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการฝึกงาน อาจารย์นิเทศก์ ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่ต้องยอมเสียสละสถานที่ เวลา และทรัพยากรแก่นักศึกษาฝึกงาน วรเขต ภทรภายะ (2529 : 58) ได้กล่าวโดยสรุปว่า โดยข้อเท็จจริงแล้วก่อนที่นักศึกษาจะ เข้าไปฝึกงานในสถานประกอบการ เขาคำนึงกิจการของเขาเป็นปกติไม่ว่าจะเป็นการวางแผน หรือวางตัวบุคคลเพื่อปฏิบัติงาน เมื่อนักศึกษาไปฝึกงานผู้ประกอบการต้องจัดแผนการปฏิบัติงานใหม่ ต้องวางตัวบุคคลในการปฏิบัติงานใหม่ ทั้งต้องควบคุมดูแลนักศึกษาฝึกงานที่เป็นสมาชิกใหม่ การ ที่ผู้ประกอบการยินดีต้อนรับนักศึกษาฝึกงานทั้งที่รู้ว่า เป็นการเพิ่มภาระแสดงถึงความมีจิตใจอบอุ่น อารี แต่นักศึกษาฝึกงานรุ่นต่อไปกลับได้รับการปฏิเสธจากผู้ประกอบการบางแห่งที่นักศึกษารุ่นก่อน หน้านั้นเคยฝึกงาน ทั้งที่ในแบบประเมินผลมิได้แสดงผลในทางลบ และเนื่องจากไม่อาจทราบ สภาพหรือเหตุผลที่แท้จริงทำให้สถานศึกษาไม่อาจจัดการเรียนการสอนเพื่อสนองตามความต้องการ

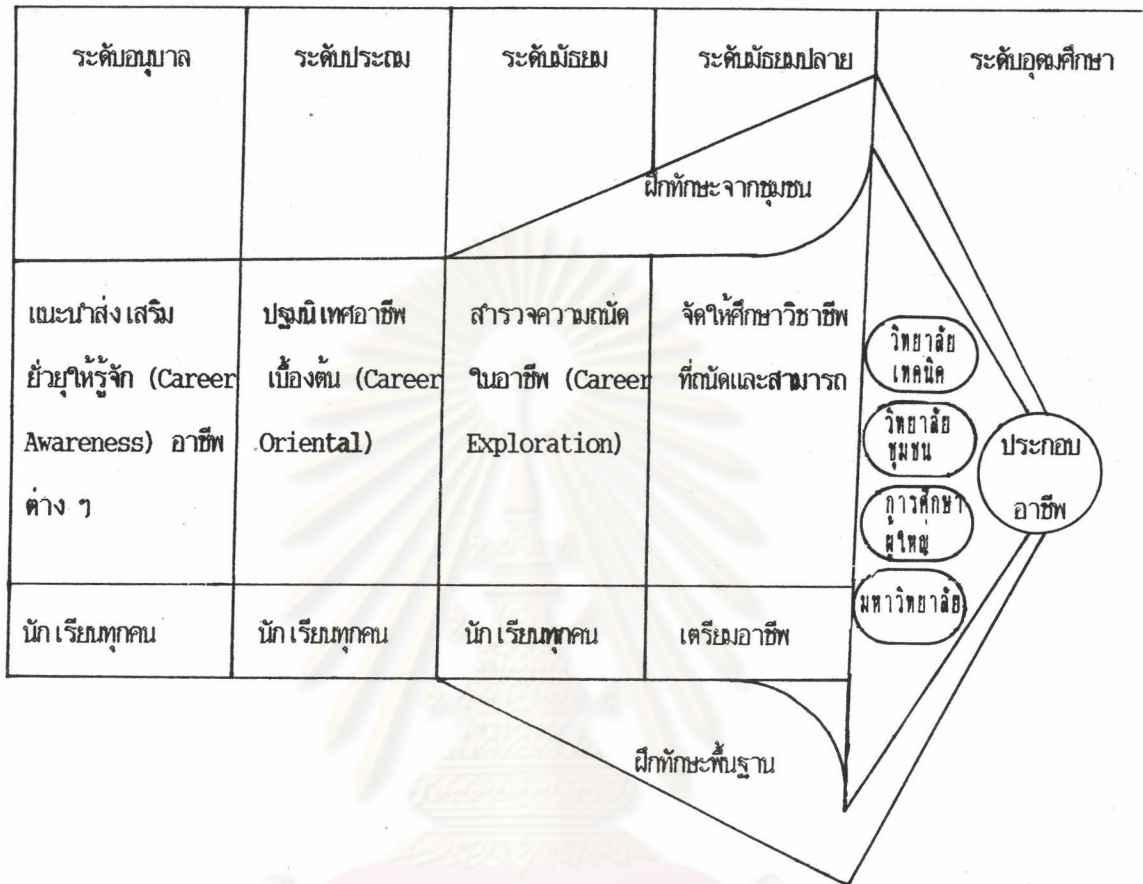
ของตลาดแรงงานได้ปัญหาที่ตามมาจึง เป็นลูกโซ่ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาในเรื่องนี้ คือ ทั่วอย่างไรจึงจะทราบคุณลักษณะนักศึกษาฝึกงานตามความคาดหวังของผู้ประกอบการ เพื่อ สถานศึกษาจักได้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ ให้เกิดความประสานสัมพันธ์ด้วยดีทุกฝ่าย ประกอบกับส่งเสริมให้ผู้จบ การศึกษามีงานทำสนองนโยบายแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 จึงจำเป็นต้อง ศึกษาหาข้อมูลให้ทราบสภาพและปัญหาต่าง ๆ ทั้งในด้านตัวผู้เรียน ผู้ประกอบการ และการเรียน การสอนในสถานศึกษา เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขในรายวิชาที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ และความพร้อมที่จะออกฝึกงานในสถานประกอบการอย่างได้ผล ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะนักศึกษาฝึกงาน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขา งานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ ตามความคาดหวังของผู้ประกอบการ เป็นแนวทางในการปรับปรุงการ เรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักศึกษาที่ยังขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมของนักศึกษาฝึกงานและการมี งานทำในอนาคตของนักศึกษา

แนว เหตุผลและทฤษฎีที่สำคัญ

"อาชีวศึกษา" (Vocational Education) ตามพจนานุกรมการศึกษา (Dictionary of Education) หมายถึง การศึกษาวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ที่เป็นระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญา ความหมายทั่วไปของอาชีวศึกษา คือ การศึกษาที่จัดประสบการณ์ทั้งมวลที่บุคคลประสงค์จะฝึก อบรมเพื่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่ได้รับการฝึกอบรม (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ 2532 : 16) ลักษณะเด่นของอาชีวศึกษา คือ เน้นการฝึกทักษะงาน อาชีพเฉพาะอย่าง มุ่งหวังการประกอบอาชีพตามสาขาที่ฝึกอบรม พัฒนาความรับผิดชอบ เจตคติ คุณธรรม ลักษณะนิสัยที่สอดคล้องกับลักษณะอาชีพ เมื่อ เป็น เช่นนี้วิธีการหนึ่งที่จะส่งเสริมให้การ อาชีวศึกษาบรรลุถึงเป้าหมายของหลักสูตร คือ การฝึกงาน

ในปัจจุบันนักการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเพื่อการทำงานอาชีพ ดังนั้น จึงได้มีการนำการศึกษาทำงานอาชีพมาบูรณาการไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ เป็นการปลูกฝัง ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการศึกษาเพื่อการทำงานอาชีพได้เป็นอย่างดี

ขั้นตอนและวิธีการบูรณาการศึกษางานอาชีพในระบบการศึกษา มีดังนี้

ที่มา : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, คณะศึกษาศาสตร์ 2532 : 5

องค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในหลักสูตร คือ การฝึกงาน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาสายสามัญหรือสายอาชีวศึกษา เพราะการฝึกงานจะนำไปสู่การมีอาชีพ เนื่องจากผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้โลกของงานและปรับปรุงบุคลิกภาพ มีทักษะและเจตคติในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับผู้ประกอบการระหว่างเข้ารับการฝึกงาน และมีโอกาสได้ประยุกต์วิชาชีพที่เรียนมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานจริง

สำนักประเมินผลการศึกษา (Office of Educational Assessment, 1985 : 30) ประเมินผลโครงการ TOP (Training Opportunities Program) ซึ่งโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในนิวยอร์กร่วมกับสถานประกอบการ คัดเลือกนักเรียนเข้าฝึกงานในสถานประกอบการ ผลการประเมินเป็นแนวทางเดียวกับงานวิจัยของโทมัส อแลน เคิร์ท (Thomas

Alan Kurtz, 1986 : 1300 A) ซึ่งได้สำรวจความคิดเห็นของนายจ้างเกี่ยวกับลูกจ้างที่เคยเป็นนักเรียนฝึกงานในโครงการ ROP (Regional Occupational Program) ปรากฏผลโดยสรุปว่า นายจ้างพอใจลูกจ้างที่เคยผ่านการฝึกงานอาชีพ เนื่องจากมีความเข้าใจงาน มีฝีมือ สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยใน พ.ศ. 2529 ของกรกช ธิบัติ เรื่อง "ความคาดหวังของเจ้าของสถานประกอบการ และครูช่างอุตสาหกรรมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการฝึกงานอาชีพในสถานประกอบการของนักเรียน แผนการเรียนช่างอุตสาหกรรมในกรุงเทพมหานคร" สรุปถึงความสำคัญของการฝึกงานไว้ว่า การฝึกงานเป็นกระบวนการที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกได้สัมผัสกับโลกของการทำงาน มีทักษะความพร้อมในการปฏิบัติงานและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ลักษณะดังกล่าวเหล่านี้ จะทำให้นายจ้างมีความพอใจในตัวของผู้ฝึกงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปในงานวิจัย พ.ศ. 2530 ของนิตินันท์ ปรานสุข เรื่อง "การฝึกงานภายนอกสถานศึกษา สาขาสัตวบาลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค วิทยาลัยเกษตรกรรมภาคใต้" ว่า การฝึกงานเป็นสิ่งช่วยในการเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้มีความมั่นใจในวิชาชีพที่เรียน

เป้าหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) คือ การผลิตช่างเทคนิคหรือนักวิชาการที่ออกไปทำงานได้จริง ฉะนั้นหัวใจของการเรียนการสอน คือ ให้ประสบการณ์จริงอันได้แก่การฝึกงานในวิชาชีพแต่ละสาขา การเตรียมความพร้อมนักศึกษาฝึกงานเป็นกระบวนการที่จะส่งเสริมให้การฝึกงานบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งกระบวนการนี้มีปัจจัยที่จำเป็นต้องจัดให้เป็นระบบและมีการวางแผนอย่างดีทั้งในเรื่องของการเรียนการสอนบุคลากร สถานประกอบการ งบประมาณ และหลักสูตร ตลอดจนการสำรวจความคาดหวังของผู้ประกอบการ จากอดีตที่ผ่านมาไม่ว่าจะเป็นผลงานวิจัยหรือสัมมนาพบว่า ความพร้อมของนักศึกษาฝึกงานไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ประกอบการ ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุความไม่พร้อมของปัจจัยในการเตรียมนักศึกษาฝึกงาน

การฝึกงานจะบรรลุสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้นั้น จำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องกำหนดหลักการ เกี่ยวกับการจัดและดำเนินการของโครงการฝึกงานให้แน่นอน ชัดเจน และรัดกุม คือ

เป็นข้อตกลงร่วมกันของทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในโครงการฝึกงาน เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างมีหลักเกณฑ์ และเป็นระบบ เมื่อพิจารณาจากลักษณะการจัดและดำเนินการฝึกงานของนักศึกษาในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา ตลอดจนวัตถุประสงค์ของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พบว่า การจัดและดำเนินการฝึกงาน สาขางานออกแบบพาณิชยศิลป์ ในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี มีความสอดคล้องกับแนวคิดในงานวิจัยปี 2523 ของ ประดิษฐ์ ธาระวานิช เรื่อง "ความคิดเห็นของอาจารย์ที่เทศก์กับนักศึกษาฝึกสอนต่อโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครูยะลา" งานวิจัยปี 2529 ของไพศาล สิ้นลารัตน์ เรื่อง "การนำเสนอเกณฑ์ประเมินผลการฝึกงานของนักศึกษา สาขาวิชาช่างก่อสร้าง ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร" และงานวิจัยปี 2530 ของ นิติพันธ์ ปรานสุข เรื่อง "การฝึกงานภายนอกสถานศึกษา สาขาสัตวบาลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค วิทยาลัยเกษตรกรรมภาคใต้" สรุปขั้นตอนการฝึกงานเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะแรก เป็นระยะเตรียมการฝึกงาน มีการสอดแทรกไว้กับวิชาต่าง ๆ ทุกวิชา ในลักษณะเพิ่มความเข้มข้นตามลำดับของระยะเวลา โดยเน้นการปฏิบัติ เทคนิคต่าง ๆ และการใช้วัสดุอุปกรณ์

ระยะที่สอง คือ การจัดในระหว่างการปฏิบัติฝึกงานในสถานประกอบการ เป็นระยะที่ควรกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติให้แน่ชัดและเหมาะสม โดยแบ่งเป็น 3 ระยะย่อยดังนี้

2.1 ระยะสังเกต เป็นระยะที่จะช่วยให้นักศึกษาฝึกงานมองเห็นแนวทางกว้าง ๆ เกี่ยวกับสถานประกอบการ ผู้ร่วมงาน ลักษณะการปฏิบัติงาน บุคคล และชุมชนรอบสถานประกอบการ

2.2 ระยะเข้ามามีส่วนร่วม เป็นระยะที่นักศึกษาฝึกงานเข้าไปเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลการฝึกงาน เป็นโอกาสที่จะได้คุ้นเคยกับผู้ร่วมงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่อยู่ในบทบาทหน้าที่ของตน

2.3 ระยะฝึกงาน เป็นระยะที่นักศึกษาจะปฏิบัติงานด้วยตนเอง หลังจากผ่านไป 2 ระยะแล้ว ระยะนี้ อาจารย์ที่เทศก์จะ เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการให้คำปรึกษาหารือแก่นักศึกษาฝึกงาน

ระยะที่สาม เป็นระยะดำเนินการในสถานศึกษา หลังจากนักศึกษาเสร็จสิ้นการฝึกงานแล้ว กิจกรรมการจัดระยะนี้เป็นการประชุมสัมมนาบุคคลที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการฝึกงานที่ผ่านมา เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมนักศึกษาฝึกงานรุ่นใหม่

นอกจากขั้นตอนเตรียมความพร้อมนักศึกษาฝึกงานแล้ว ประเด็นที่ได้ศึกษาเป็นแนวทางในการทำวิจัยอีกประเด็น คือ คุณลักษณะนักศึกษาที่ผ่านการฝึกงาน หรือบัณฑิตที่จบการศึกษาตามความคาดหวังของสังคมซึ่งปรากฏในงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ พอสรุปได้ว่า บัณฑิตควรมีคุณลักษณะที่มีความรับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีใจรักการทำงาน มุ่งคุณภาพของงาน ตั้งใจปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น ขยัน อดทน และซื่อสัตย์

อันที่จริงแล้วทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการฝึกงานนับตั้งแต่สถานศึกษา คือ ผู้บริหาร ครู อาจารย์นิเทศก์ สถานประกอบการ คือ เจ้าของสถานประกอบการ เจ้าหน้าที่ดูแลการฝึกงาน และผู้เข้ารับการฝึกงาน คือ นักศึกษาจำเป็นต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในการผลิตนักศึกษาแต่ละสาขาวิชา แนวคิดในการจัดหลักสูตรที่มีการฝึกงาน วัตถุประสงค์ของการฝึกงาน เพราะถ้าจะเปรียบลักษณะนักศึกษาก่อนฝึกงาน ขณะฝึกงาน และหลังฝึกงานก็อาจเปรียบได้กับ วัตถุดิบ (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) ซึ่งผลผลิตนั้นมีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากนักศึกษาที่ผ่านการฝึกงานจะต้องมีความพร้อมที่จะออกไปปฏิบัติงาน เพื่อหาเลี้ยงชีพต่อไป

โดยหลักการที่ได้เสนอไว้ข้างต้น นับได้ว่าการเตรียมความพร้อมนักศึกษามีความสำคัญต่อการออกไปฝึกงานในสถานประกอบการ แต่การที่สถานศึกษาจะเตรียมความพร้อมที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องทราบความคาดหวังที่แท้จริงของสถานประกอบการที่จะรับนักศึกษาฝึกงาน เพื่อจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ นอกจากนี้ การประสานงานระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการยังเป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมให้การฝึกงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ ในหลักการและ เหตุผลของการจัดทำโครงการต้นแบบการฝึกงานของนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2531 - 2534 ด้วยความร่วมมือขององค์การค้ำของคุรุสภาและกรมอาชีวศึกษา (2531 : 5) เป็นการทดลองเพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานการฝึกงานมีใจความตอนหนึ่งว่า

... แม้ว่าหลักสูตรจะให้ความสำคัญแก่การฝึกงานของนักศึกษาอย่างยิ่ง แต่จากประสบการณ์ของสถานศึกษาต่าง ๆ ที่ผ่านมาการจัดการฝึกงานนั้นยังไม่เป็นผลดีเท่าที่ควร เพราะสถานประกอบการยังขาดความรู้ความเข้าใจในปรัชญาวัตถุประสงค์และรายละเอียดของหลักสูตร รวมทั้งประโยชน์ที่หน่วยงานจะได้รับจากการฝึกงานให้แก่นักศึกษา ขณะเดียวกันสถานศึกษาเองยังขาดหลักเกณฑ์รายละเอียดการฝึกงาน และวิธีการดำเนินงานที่จะอำนวยความสะดวกให้การฝึกงานเป็นไปตามหลักสูตร ก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักศึกษาและสถานประกอบการอย่างแท้จริง อันเป็นผลให้การฝึกงานไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร...

ซึ่งหากโครงการนี้ทดลองใช้ได้ผล กรมอาชีวศึกษาจะนำหลักเกณฑ์นี้เผยแพร่ตามสถานประกอบการฝ่ายเอกชนต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครู สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ จึงตระหนักว่าส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การฝึกงานบรรลุตามวัตถุประสงค์นั้น ต้องเริ่มจากการเตรียมความพร้อมนักศึกษาฝึกงาน การเตรียมความพร้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องศึกษาความคาดหวังของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงาน เพราะผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะจะเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้ นักการศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสามารถวางแผน เตรียมการ เพื่อเตรียมนักศึกษาที่จะออกฝึกงานให้มีความพร้อม อีกทั้งเป็นแนวทางให้ครูในรายวิชาที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถทางงานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ได้ปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อเตรียมนักศึกษาให้พร้อมที่จะออกฝึกงานและประกอบอาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความคาดหวังของผู้ประกอบการ เกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาฝึกงาน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ประกอบการและครู เกี่ยวกับคุณลักษณะ นักศึกษาฝึกงาน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าของสถานประกอบการ ผู้อำนวยการฝ่ายศิลป์ หรือหัวหน้าฝ่ายศิลป์ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายศิลป์ผู้ดูแลนักศึกษาฝึกงานในสถานประกอบการที่รับนักศึกษาฝึกงานในกรุงเทพมหานคร จำนวน 43 แห่ง ครูผู้สอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ ทั้ง 3 วิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. คำตอบที่ได้จากผู้ประกอบการ ได้แก่ เจ้าของสถานประกอบการ ผู้อำนวยการฝ่ายศิลป์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายศิลป์ และครูผู้สอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ คือ คำตอบจากประชากรกลุ่มเดียวกัน
2. การตอบแบบสอบถามของกลุ่มประชากรในวัน เวลาที่ต่างกันไม่มีความแตกต่างกัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หมายถึง นักศึกษาของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ใช้เวลาในการศึกษา 4 ภาคเรียนตามหลักสูตรวิทยาลัย เมื่อจบการศึกษาได้รับวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือ เทียบ เทียบเท่าอนุปริญญา
2. การฝึกงาน หมายถึง การฝึกงานเพื่อเพิ่มพูนทักษะทางอาชีพ การฝึกหัดงานที่ดีจะต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้มีงานทำตรงตามความรู้ความสามารถที่ได้เรียนมา
3. คุณลักษณะของนักศึกษาฝึกงานระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ หมายถึง ลักษณะที่เป็นประโยชน์ทั้งแก่ เองกับบุคคลและแก่สังคม เป็นส่วนรวมในด้านการทำงานสาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ ในที่นี้แบ่งออกเป็น

3.1 คุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษาฝึกงาน ครอบคลุมถึง

- 3.1.1 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ
- 3.1.2 คุณลักษณะด้านความคิด
- 3.1.3 คุณลักษณะด้านลักษณะนิสัย
- 3.1.4 คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์
- 3.1.5 คุณลักษณะด้านอารมณ์
- 3.1.6 คุณลักษณะด้านความรู้ทางวิชาอาชีพและทักษะ

3.2 คุณลักษณะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักศึกษาฝึกงาน ครอบคลุมถึง

- 3.2.1 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ
- 3.2.2 คุณลักษณะด้านความคิด
- 3.2.3 คุณลักษณะด้านลักษณะนิสัย
- 3.2.4 คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์
- 3.2.5 คุณลักษณะด้านอารมณ์
- 3.2.6 คุณลักษณะด้านจริยธรรมและคุณธรรม
- 3.2.7 คุณลักษณะด้านความรู้ทางวิชาอาชีพและทักษะ

4. สาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ หมายถึง สาขางานที่ครอบคลุมถึงการศึกษาและปฏิบัติงานเกี่ยวกับการออกแบบตัวอักษร เครื่องหมาย สัญลักษณ์ การออกแบบสิ่งพิมพ์เพื่อการโฆษณา การออกแบบของชำร่วยเพื่อการโฆษณา ศิลปการถ่ายภาพ ศิลปการโฆษณา ศิลปการใช้สี แสง เสียง การสร้างภาพประกอบเรื่อง ภาพล้อ การจัดงานแสดงสินค้า และการตกแต่งหน้าร้าน

5. สถานประกอบการ หมายถึง สถานที่ซึ่งรับนักศึกษาเข้าฝึกงานอาชีพในสาขางานออกแบบพาณิชย์ศิลป์ ซึ่งแบ่งออกได้เป็นสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งพิมพ์และสถานประกอบการที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งพิมพ์

6. ผู้ประกอบการ ในที่นี้หมายถึง เจ้าของสถานประกอบการ หัวหน้าฝ่ายศิลป์หรือผู้จัดการฝ่ายศิลป์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายศิลป์ผู้ดูแลนักศึกษาฝึกงานด้านออกแบบพาณิชย์ศิลป์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรของกรมอาชีวศึกษา
2. เป็นแนวทางให้นักการศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องปรับปรุงหลักสูตรเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาฝึกงาน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางให้ครูในรายวิชาที่ส่งเสริมให้นักศึกษา มีความรู้ความสามารถทางงานออกแบบพาณิชยศิลป์ได้ปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อเตรียมนักศึกษาให้พร้อมที่จะออกฝึกงาน และประกอบอาชีพต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย